כמים חיים

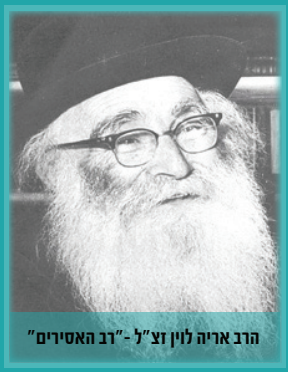
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת נח

א' חשוון תשע"ח

דרך חיים

"אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלקים התהלך נח".

אילו היה בדורו של אברהם, משה ושמואל לא היה נחשב צדיק (מדרש).

ביאר מרן הבית יוסף ש'צדיק' הכוונה נקי מחטא, הן חטאים שבין אדם למקום הן חטאים שבין אדם לחבירו. 'תמים' נקרא המאמין בתמימות ושלימות, וכמו שנאמר; "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".

דור המבול היו נגועים בעוון גילוי עריות ונח היה צדיק ונקי. דור המבול היו כופרים בעיקר ונח תמים באמונתו. אולם נח התקשה להאמין כי המבול יבוא, וספקנות זו הורידה ממנו את הטוהר 'תמים', כפי שנאמר בשעת תחילת המבול: "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", אבל תואר תמים כבר לא נאמר.

מבאר בעל הטורים שמשבא אברהם אבינו כבר לא נחשבה יותר תמימותו של נח, לכך נאמר "תמים היה" - בגימטריא עשרים, כי עשרים דורות אחר כך יבוא אברהם אבינו ותמימותו בדרגה נישאה יותר.

מוסיף האלשיך הקדוש שאברהם אבינו, משה רבנו ושמואל הנביא טרחו להשיב את העם להקב"ה. אברהם אבינו עשה נפשות רבות עד שכמעט השיב את רוב העולם בתשובה, משה רבנו היה ניצב על העם מבוקר ועד ערב, ושמואל הנביא היה סובב והולך ממקום למקום להורות דרכי ה'. אולם נח התהלך בעצמו את האלוקים ולא דאג לבני דורו.

עוד אומר בעל הטורים בשם המדרש שבפסוק זה נזכר ג' פעמים 'נח', ללמדך שהיה: א. נח לשמים. ב. נוח לבריות. ג. נח בעולם הזה ובעולם הבא.

ובזוהר הקדוש דרש רבי שמעון: מידת הצדיק קשה לכעוס ונוח לרצות, ונח היה נח בדעתו, נח בדיבורו, נח במהלכו, וזכה מכח כך ל"את האלקים התהלך נח", שעלה בזה על כל המידות.

וכך כותב בעל ספר החרדים: אם רוצה אדם למצוא חן בעיני ה' אל יכעס, שנאמר "ונח מצא חן בעיני ה'", ולא פירשו מדוע מצא חן בעיני ה',

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

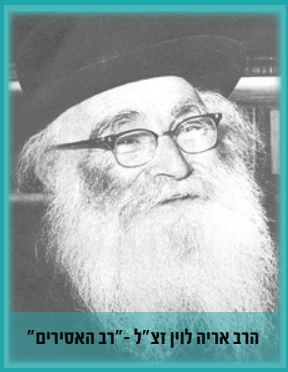
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

אלא בשמו פירושו, שהיה נח בדבורו ובמעשיו והילוכו ולכן מצא חן, כמו שמפורש במדרש הנעלם. ואותיות חן הם אותיות נח.

הרב רבי ברוך מזיכלין הזכיר לפני הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע את חתנו שלא זכה לבנים, אמר לו הרבי: מדוע רש"י מפרש שתולדות נח הם מעשיו הטובים בשעה שמפורש בפסוק כי תולדותיו אלו ילדיו? אלא שעל ידי מעשיו הטובים זכה נח לילדים ולדור ההמשך, ושער של בנים צמוד לשער גמילות חסדים.

היה נוהג לומר היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע שמורגלים האבות לומר שהם כבר לא יצמחו לתורה ויראת שמים כראוי אבל הילדים בעזר ה' כבר יזכו, וכך כשגדל הבן אומר הוא על בנו. היכן הוא הילד שכולם מצפים לו? לכך אומר הפסוק: "אלה תולדות נח- נח".

הוסיף בעל הבית יעקב תלמידו, שנח היה בעל דוגמא אישית, וממילא כבר התולדות יהיו טובים, לכן נאמר "אלה תולדות נח", כדי שהתולדות יהיו טובים- נח, ראשית כל אני עצמי דוגמא נכונה וראויה.

שבת שלום ומבורכת!

בהוקרה ואהבה

חיים אידלס

המעוניין לשלוח אל הרב אידלס שאלות הלכתיות (בלבד) מוזמן לשלוח לכתובת
shut.r.eideles@gmail.com
תשובות יישלחו לשואלים ויפורסמו באתר עמותת 'איש צדיק היה' ובעלון.

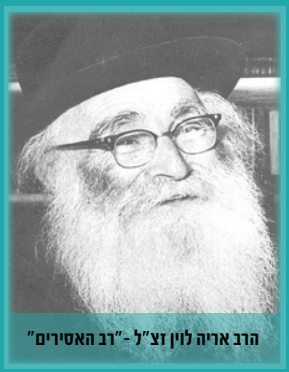
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

בדפי המחברת של הרב אברהם יצחק נריה ז"ל נשתמרה רשימת שיחה עם ר' אריה כשבא אליו יחד עם אחד מחבריו, שיחה מאלפת ומדריכה על אהבה ועל חסד שכתבה בראש חודש חשון תשכ"ז;

"עם מי יש לי הזכות לדבר, אתה בנו של הרב משה צבי נריה?". לחיצת יד חמה ארוכה-ארוכה תוך ליטופים על היד. אחרי כמה דקות כנראה כדי לפצות את חברי שבא איתי פנה אליו בשאלות על אביו ומהיכן הוא, ואף את ידו החזיק וליטף. לאחר שהושיבנו בנימוס יצא החוצה לאשה ששאלתו שאלה ואחר כך חזר אלינו.

"כיצד צריך לעבוד על מידת החסד?" שאלנוהו. "איך אוכל לומר לכם ואני עצמי עדיין רחוק ממידה זאת?" ענה. ולאחר שתיקה הוסיף ואמר: "הלל הזקן אמר לנכרי שרצה שילמדו את כל התורה כולה על רגל אחת: 'מה דעלך סני לחברך לא תעביד', ומדוע לא אמר לו 'ואהבת לרעך כמוך'? אלא כל אדם, גם לא יהודי, יכול להבין שמה שהוא אינו אוהב אף על חבירו זה שנוא, אך לדבר כזה להגיע, לאהבת הרע כאהבתו את עצמו, זאת לא יכול גוי להבין. שמעתי מרבי איצל'ה בלאזר ז"ל שבזמן הגאון רבי אליהו חסיד, הגר"א מוילנא, היה צדיק אחד בשם ר' משה שהגר"א אמר עליו 'משה עבד ה'". אהבת ישראל שלו היתה כה גדולה שכאשר ראה יהודי עובר עבירה היה יכול להתעלף מרוב צער עליו. 'טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב' (מסכת כתובות קיא ב), כלומר יתחבר עמו, ידבר עמו בנעימות, ועל ידי זה יפיג צערו יותר מאשר כשישקהו חלב.

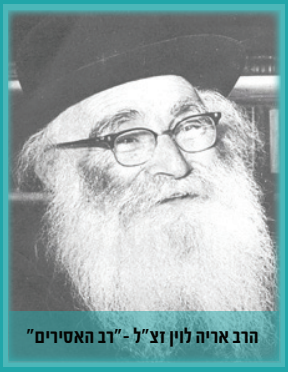

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

ואמר ר' יוסף יוזל הורביץ, הסבא מנובהרדוק, ביום חורף קר עומד יהודי ברחוב ומחלק כוס חלב חם לכל מי שמבקש היש חסד גדול מזה? אך חז"ל אומרים שבדיבור נעים מקיימים מצווה גדולה יותר, חסד איננו דוקא בממון. כמובן שמי שמרוויח צריך להפריש מעשר לצדקה, אך הסוד הוא גם בדיבורים, בנתינת עצה טובה, בעידוד, בשימת שלום בין אדם לחבירו, ואף בתוכחה. ולתוכחה יש מסגרת לפניה ולאחריה, לפניה כתוב "לא תשנא את אחיך בלבבך", ואחריה כתוב "ואהבת לרעך כמוך", כדי שהתוכחה תישמע צריך שלא תהיה שנאה, שתהיה אהבה".

שאלתי "מה היתה הנקודה המיוחדת שברב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל?", ור' אריה ענה מיד ממש כאילו היה מוכן לשאלה זו: "שבירת המידות". והוסיף: "בילדותו היה הרב קוק קנאי מאד, ואם למרות קנאותו הגיע למידה כה גבוהה של אהבת ישראל ודאי ששבירת המידות היתה כאן".

אחר כך הוסיף ר' אריה לספר על מעשה חסד שעשה הרב קוק לאחד ממתנגדיו, וכתב עבורו מכתב בקשה נלהב שיסייעו לו, והפטיר אז הרב ואמר: "אם לא שעשה לי הלה צרות כאלו לא הייתי כותב למענו מכתב כה נלהב".

(צדיק יסוד עולם עמודים 73-74)

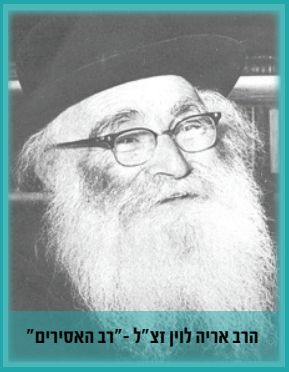
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

בסוף השבוע הקרוב יחול ראש חודש חשון- ראש החודש הראשון לשנת תשע"ח.

הנושא של ראש חודש הוא נושא חשוב שמופיע בהלכה ובפוסקים, אך לצערנו הדבר מזולזל ואינו מיושם כראוי. כמאמר העולם 'עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים', שהכוונה לשני סימנים בהם יש בסך הכל סעיף אחד- סימן ש' העוסק בהלכות מלוה-מלכה וסימן תיז' העוסק בהלכות ראש חודש. ולא לחינם מרן לא הבליע את שני הסעיפים הללו בתוך סימנים אחרים כסעיף בודד שמצטרף לסימן שלם, משום שבא להדגיש לנו את החשיבות שבהלכות אלה.

ראש חודש הוא יום מיוחד עליו אנו אומרים "ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל תולדותם", יום של כפרה ותשובה. נהגו לומר בערב ראש חודש את תפילת 'יום כיפור קטן' אחר מנחה, כפי שמודפס בסידורים. יש שנהגו גם להתענות בערב ראש חודש כחלק מעשיית יום כיפור קטן.

מרן פסק שמנהג טוב הוא מה שנהגו הנשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש. צמצם את דבריו מרן הרמ"א שבמנהג זה הולכות הנשים אחר מנהג המקום. מנהג ירושלים הוא שהנשים לא מכבסות, תופרות וסורגות. כשכתבו הפוסקים שיש להחמיר במלאכות אפילו לצורך מצוה, אמנם במקום הפסד עשיית המלאכה מותרת כפי שמותרת גם בחול המועד. היו שכתבו שאין באיסור זה חילוק בין אשה רווקה לנשואה, אך למעשה הציבור מיקל ברווקה. זמן איסור עשיית מלאכה לנשים מתחיל כבר מערב ראש חודש ונמשך כל היום. אמנם כל זה הוא כאשר ראש חודש יום אחד, אך כאשר יש ל' בחודש שעבר וא' בחודש הבא הרי שאיסור המלאכה חל רק ביום השני של ראש חודש. לכן בראש חודש חשון הבעל"ט אין איסור עשיית מלאכה ביום שישי, וכיוון שהיום השני חל בשבת הרי שאין נוהג כלל איסור עשיית מלאכה.

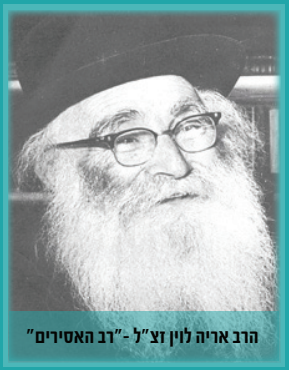
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

אין להסתפר ולהתגלח בראש חודש, ובכלל זה ראש חודש שחל בערב שבת. לכן נכון שבראש חודש חשון הבעל"ט נקדים להסתפר ולהתגלח לכבוד שבת ביו חמישי (כט' תשרי). ממשיך מרן השלחן ערוך את דבריו ואומר שמצוה להרבות בסעודת ראש חודש. הטור בלשונו הוסיף שמצוה לאכול בראש חודש כמו במועד, הוי אומר כמו ביום טוב ממש, על פי לשון הכתוב "במועדיכם ובראשי חדשיכם" שהשווה את ראש חודש למועד. נחלקו הפוסקים האם סעודה זו היא חובה או מנהג, אך על כל פנים עניין זה הינו הלכה מפורשת שיש להקפיד בה.

לכתחילה ראוי ליטול ידיים ולאכול פת בסעודה זו, ויש שהקפידו לברך על לחם משנה, אך אין בכך חובה. יש שהקפידו לאכול דווקא בשר בסעודת ראש חודש, והמשנה ברורה כתב שהמדקדקים מוסיפים לסעודה מאכל מיוחד לכבוד ראש חודש, כשלעניין זה גם פרי שאין רגילים לאכול בסתמא נחשב לתוספת לסעודה זו.

מי שיכול לאכול סעודה זו גם ביום וגם בלילה תבוא עליו ברכה, אמנם עיקר הסעודה ביום. כאשר ראש חודש חל בשני ימים עיקר הסעודה ביום השני, אם כי נכון לאכול גם ביום הראשון. נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא, ולכן באופן פשוט אינן חייבות בסעודה זו. אך כיוון שקיבלו על עצמן איסור מלאכה ביום זה נכון שיאכלו גם הן סעודה זו של ראש חודש.